

Comisia drepturile omului și relații interetnice

R A P O R T

asupra proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 338/1994 privind
drepturile copilului

(nr. 183 din 12.08.2021)

Comisia drepturile omului și relații interetnice a examinat proiectul de lege nominalizat, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către un grup de deputați în Parlament și expune următoarele.

Proiectul de act normativ are ca scop completarea art. 10 din Legea nr. 338/1994 privind drepturile copilului cu alineatul (1¹) care va avea următorul conținut:

”(1¹) Fiecare elev, cuprins în ciclul de învățământ obligatoriu, are dreptul la alimentație gratuită.”

În Nota Informativă la proiectul de lege prenotat, autorii argumentează necesitatea operării modificărilor propuse susținând că accesul la educație este un drept esențial garantat și protejat de stat, care constituie temeiul dezvoltării unei societăți prospere și moderne, fapt care nu trezește dubii și care este prevăzut în Constituția Republicii Moldova la art. 35.

În acest sens, autorii proiectului subliniază importanța alimentației corecte a elevilor, mai ales, că în cazul unei alimentații insuficiente are de suferit și starea de sănătate a copiilor, iar în consecință aceasta se răsfârâge și asupra capacității de însușire a acestora.

Prin urmare, în vederea standardizării și asigurării drepturilor egale a elevilor se propune, reglementarea prin lege, a dreptului la alimentație gratuită a elevilor claselor I-IX (*nivelul 1 – învățământul primar; nivelul 2 – învățământul secundar, ciclul I: învățământul gimnazial*). La moment cu alimentație gratuită sunt asigurați elevii învățământului primar – clasele I-IV (*nivelul 1*), însă, acest fapt reprezintă un tratament diferențiat față de elevii din *nivelul 2 – învățământul secundar, ciclul I: învățământul gimnazial*, iar întreținerea elevilor de către familii începând cu clasa V – nu diferențiază, astfel, autorii consideră că nu este justificată prevederea legală actuală.

Comisiile permanente ale Parlamentului au avizat proiectul de act normativ exprimându-și votul în felul următor: Comisia economie, buget și finanțe, Comisia juridică, numiri și imunități și Comisia mediu și dezvoltare regională nu au întrunit numărul necesar de voturi pentru susținerea proiectului de lege, lăsând la

latitudinea plenului Parlamentului examinarea și aprobarea acestuia. Iar, Comisia protecție socială, sănătate și familie propune examinarea și adoptarea proiectului de lege nr. 183 din 12.08.2021 în cadrul ședințelor plenare ale Parlamentului, cu condiția avizului pozitiv al Guvernului.

Concomitent, Centrul Național Anticorupție în Raportul său de expertiză anticorupție la proiectul de lege prenotat concluzionează că „cu toate că normele proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului, sunt conforme interesului public și nu conțin factori și riscuri de corupție, implementarea prevederilor proiectului necesită cheltuieli suplimentare din bugetul de stat și, prin urmare, în corespundere cu cadrul normativ, necesită a fi consultat cu autoritățile implicate direct în soluționarea problemelor incluse în proiect, în speță Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Finanțelor și reprezentanții autorităților administrației publice locale, pentru prezentarea propunerilor și/sau obiecțiilor pe marginea celor expuse.

Totodată, în temeiul prevederilor art.131 alin.(4) din Constituție și apreciind impactul financiar al proiectului asupra bugetului de stat, se impune necesitatea obținerii avizului pozitiv din partea Guvernului, fapt ce ar garanta angajamentul Guvernului în identificarea resurselor financiare necesare și implementarea corespunzătoare a proiectului de lege”.

Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului în avizul său specifică că „pentru asigurarea sănătății fizice și acordarea unei griji deosebite copiilor, dreptul la alimentație gratuită a elevilor din învățământul obligatoriu ar putea fi reglementat în Legea nr. 338/1994 privind drepturile copilului, dar nu în contextul dreptului la învățătură, așa cum prevede prezentul proiect, ci într-un articol separat. O altă opțiune ar putea fi reglementarea prezentei modificări în contextul Codului educației. În ambele cazuri, obligatorie va fi stabilirea sursei de finanțare în Legea bugetului de stat. ”

Guvernul nu a susținut inițiativa legislativă în cauză pe motiv că cheltuielile suplimentare necesare sunt dificile de cuantificat, întrucât acestea ar presupune alocarea resurselor financiare nu doar pentru salarizarea personalului implicat, dar și pentru suportul tehnic necesar în vederea organizării procesului de alimentație gratuită a copiilor respectivi, precum și a altor cheltuieli conexe (Hotărârea Guvernului nr. 255/2021).

Comisia drepturilor omului și relații interetnice remarcă că art. 27 din Convenția pentru Drepturile Copilului stipulează expres că „Statele părți recunosc dreptul oricărui copil la un nivel de viață suficient pentru dezvoltarea sa fizică, mentală, spirituală, morală și socială.

Părinților și oricăror altor persoane care au în grijă un copil le revine în primul rînd responsabilitatea de a asigura, în limita posibilităților și a mijloacelor lor financiare, condițiile de viață necesare dezvoltării copilului. **Statele părți, ținînd seama de condițiile naționale și în limita mijloacelor lor, vor adopta măsuri corespunzătoare pentru a ajuta părinții și alte persoane care au în grijă un copil să valorifice acest drept și vor**

oferi, în caz de nevoie, o asistență materială și programe de sprijin, în special în ceea ce privește alimentația, îmbrăcămintea și locuința”.

Republica Moldova a ratificat Convenția nominalizată în anul 1993, iar în calitate de stat semnatar al Convenției urmează să identifice căi de aplicare a acesteia.

Astfel, Comisia ghidându-se de prevederile menționate în Convenție și reieșind din domeniile sale de activitate a studiat practica de domeniu a altor țări și a constatat următoarele.

Finlanda Un prânz școlar tipic finlandez este servit gratuit tuturor elevilor. Legea privind educația de bază prevede că „Un elev care urmează învățământul de bază trebuie să beneficieze de o masă echilibrată, organizată și supravegheată în mod corespunzător în fiecare zi școlară.” Prânzurile pentru studenții din învățământul superior, cum ar fi cei care frecventează universități, sunt de asemenea subvenționate în Finlanda, așa cum este garantat de Legea privind educația de bază.

Franța Masa de prânz este considerată cea mai importantă masă a zilei. Elevii pot lua masa de prânz la școală sau pot merge acasă. Familia unui elev plătește jumătate din masă, în timp ce școala plătește restul. Studenții francezi sunt învățați să-și ia timp să savureze și să se bucure de mesele lor.

Norvegia Prânzurile școlare norvegiene au fost furnizate din Suedia încă în timpul celui de-al doilea război mondial, parțial finanțat privat. Din anul 2007, școlile au început să ofere bucate gratuite și fructe în fiecare zi pentru toți elevii.

Suedia Prânzurile școlare sunt gratuite în școlile suedeze din anul 1973. Guvernul sau municipalitatea acoperă toate taxele. În mod normal, prânzurile școlare sunt tip bufet.

Regatul Unit Programele de masă școlară din Regatul Unit pot fi urmărite în Legea privind educația (*furnizarea meselor*) din 1906. Începând cu noiembrie 2020, părinții pot solicita mese școlare gratuite pentru copii la școală sau în anumite instituții până în luna iulie, chiar și după împlinirea vârstei de 19 ani.

Irlanda Elevii irlandezi, inclusiv cei din ciclul gimnazial beneficiază de prânzuri gratuite în școli, acestea fiind plasate în spații special amenajate, pe coridorul instituției de învățământ, unde sunt puse la dispoziția elevilor sandvișuri și fructe sigilate, pentru a asigura măsurile de protecție și răspândire a COVID-19. În perioada de pandemie, statul irlandez a oferit elevilor din școli pachete alimentare gratuite la domiciliu, format din diferite produse alimentare fie finite sau semi-fabricate, lactate, fructe, suc, etc.

România În țara vecină, în anul 2015 a demarat programul-pilot „MASĂ CALDĂ”, cu susținere financiară din fonduri externe, care este considerat drept soluție de reducere a abandonului școlar pentru copii din familiile defavorizate. Conform statisticilor, în școlile în care acesta a fost implementat, abandonul școlar s-a redus considerabil, ceea ce a demonstrat că programul poate să-și atingă scopul propus.

În rezultatul dezbaterilor, membrii Comisiei drepturile omului și relații interetnice, ținând cont de prevederile Convenției pentru Drepturile Copilului și

urmare a analizei practicii internaționale au supus votului proiectul de lege nr. 183 din 12.08.2021 pentru modificarea Legii nr. 338/1994 privind drepturile copilului. Membrii comisiei și-au expus votul în felul următor – 2 voturi pentru și 4 membri ai comisiei s-au abținut de la vot, astfel comisia fiind în imposibilitate de a lua o decizie (*art.22 alin.2 lit. a) din Legea 797/1996*).

Rămâne la latitudinea Parlamentului examinarea inițiativei legislative nominalizate în cadrul ședinței plenare.

După eventuala aprobare a proiectului de act normativ în prima lectură, pentru lectura a doua Comisia își rezervă dreptul de a iniția consultări publice pe marginea proiectului de lege nr. 183 din 12.08.2021 cu invitarea Ministerului Educației și Cercetării, Ministerului Finanțelor, reprezentanților autorităților administrației publice locale, a altor părți interesate în vederea eliminării tratamentului diferențiat al elevilor, precum și pentru a îmbunătăți calitativ inițiativa legislativă.

Grigore NOVAC,
Președintele Comisiei

